

Document elaborat pel MUCEM (Marc Unitari de la Comunitat Educativa de Menorca), referit al curs 2007-2008

Les entitats que conformam el MUCEM (Marc Unitari de la Comunitat Educativa de Menorca) ens trobam des de fa uns quants anys, unes quantes vegades durant el curs escolar, per reflexionar junts sobre l'estat de l'educació.

El curs passat vàrem celebrar unes Jornades sobre educació i ciutadania. Aquest publicam un **MANIFEST** per a la reflexió sobre l'estat de l'educació a l'illa amb la intenció de continuar-hi treballant el curs que ve amb un debat obert als professionals de l'educació i a la ciutadania en general.

El document, com a manifest, no pretén ser exhaustiu, però recull els punts que ara per ara més ens preocupen, fent una valoració del que s'ha aconseguit i de les línies de treball que, per a nosaltres, s'haurien de continuar.

La **primera part** del document consta d'una introducció a manera de consideracions generals sobre la Llei d'educació, ara vigent. A continuació comentam alguns dels principals reptes educatius actuals: la immigració, el fracàs escolar i l'atenció a la diversitat amb una sèrie de propostes que al nostre entendre cal prendre o potenciar.

En una **segona part** del document es fa referència a les etapes educatives concretes (al primer cicle d'educació infantil amb el recentment aprovat

Decret d'aquesta etapa, a l'Educació d'Adults i a la Formació Professional). No hi ha un apartat concret per a l'Educació Primària i Secundària, ja que la resta del document implícitament s'hi refereix, quan parlam per exemple de les propostes per pal·liar el fracàs o en el punt dedicat a infraestructures i recursos.

La **tercera part** del document està dedicada a les infraestructures i recursos necessaris per millorar aquest projecte comú que és l'educació.

Aquestes són les entitats que formam el MUCEM:

- Associació d'Educació de Persones Adultes de Menorca
- Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Menorca
- FE-CCOO
- FETE-UGT
- Federació d'Escoles Infantils de Maó
- Moviment de Renovació Pedagògica de Menorca (MRPM)
- Patronat Municipal d'Escoles Infantils de Ciutadella
- STEI-i

Aquest és el document:

Consideracions generals

Des del maig de 2006, i amb el canvi de govern amb una majoria del Partit Socialista a l'Estat espanyol, es canvia la legislació que regeix el sistema educatiu de tot l'estat. La "Ley orgánica de calidad de la educación", la LOQE, de dia 23 de desembre de 2002 es deroga i se substitueix per la "Ley orgánica de educación", la LOE. Aquesta nova llei supera i

millora la LOQE, per la qual cosa ens satisfà el canvi de llei. Tanmateix, a grans trets, assenyalam algunes objeccions:

- No arriba als plantejaments pedagògics, innovadors i a favor de l'escola pública que tenia la LOGSE, ja que s'han obert vies per a la privatització de l'ensenyament a les etapes no obligatòries.
- Així mateix, la LOE es basa en la filosofia i les directrius descrites als acords "LISBOA 2010" de la Unió Europea que fomenta una concepció competitiva i mercantilista de l'educació, amb la implantació de programes d'excel·lència de qualitat més propers a la gestió empresarial que a la formació de ciutadans crítics, amb la devaluació de les matèries de contingut humanístic i la potenciació les tècniques instrumentals, les noves tecnologies i l'anglès com a eines bàsiques per a l'entrada al mercat laboral.
- La LOE preveu que es puguin augmentar els concerts educatius i que l'ensenyament privat continuï rebent subvencions públiques sense renunciar als diners que els abonem les famílies en concepte d'activitats i sense propiciar la democratització d'aquests centres.

Per tot això, els col·lectius que formam el MUCEM, demanam:

- Una Llei específica de finançament que acompanyi la Llei. El 2010, quan conclogui la seva implantació, el percentatge del PIB de l'Estat dedicat a Educació haurà estat d'un 4,62%, inferior a la quantitat invertida el 1993 (4,9%) i a la mitjana de la Unió Europea (5,2%). La meitat dels recursos econòmics de la memòria, 6.000 milions d'euros, es destinen a finançar centres privats d'Infantil, Batxillerat i FP. Demanam que la Llei d'educació de les Illes Balears i la Llei autonòmica de finançament suposi com a mínim que es destini el 6% del PIB de les Illes a Educació

"...durant el curs passat el percentatge d'alumnes immigrants a Educació Infantil i Primària va créixer en dos punts en el global de l'illa..."

- Una revisió i control dels concerts educatius. Es contempla fins i tot un finançament extraordinari per a centres privats en determinades condicions.
- La millora de la gestió democràtica dels centres, la qual es veu dificultada en una llei que aprofundeix en la jerarquització i la divisió entre el professorat i que introdueix una carrera docent basada en l'avaluació externa i la competència entre els docents.
- La millora de les condicions del professorat com la disminució de ràtios, la reducció de la càrrega lectiva, la inclusió d'altres professionals en les plantilles dels centres o la pròrroga de manera indefinida de la jubilació voluntària als 60 anys.
- L'avançament cap a l'ensenyament laic.
- El desenvolupament de la Llei d'educació i formació de persones adultes, dotació dels recursos adients per al seu desenvolupament. No és un apèndix del sistema, s'ha de considerar una altra etapa educativa.

1. Quant als principals reptes educatius:

Immigració

El percentatge d'alumnes immigrants ha pujat molt en poc temps. Tot i que el creixement s'ha moderat respecte a les previsions de fa uns anys, segons dades del Consell Escolar de Menorca, durant el curs passat el percentatge d'alumnes immigrants a Educació Infantil i Primària va créixer en dos punts en el global de l'illa, especialment en el municipi d'Es Mercadal. El percentatge és superior a l'etapa d'ESO, especialment a Maó, que recull l'alumnat d'Es Castell i Sant Lluís. El sistema educatiu ha fet un gran esforç per acollir i integrar aquest alumnat nouvingut, però encara no és suficient per compensar les enormes dificultats d'aquests alumnes provinents de 49 nacionalitats diferents i que presenten necessitats ben diferenciades. Per tant, cal consensuar i articular un sistema d'acollida eficaç que, sense segregar,

permeti assolir els objectius de formació lingüística i cultural necessaris per a la incorporació dins el centre combinant el suport individualitzat, el suport al petit grup i el suport al grup classe per part de tots els professionals de l'educació. Tanmateix, cal reflexionar i avançar alhora cap a una educació intercultural, que va més enllà de la integració o assimilació de la nostra cultura per part de l'alumnat immigrant i que afecta tot l'alumnat. És imprescindible treballar cap a una nova ciutadania capaç de gestionar democràticament la convivència en un context molt divers.

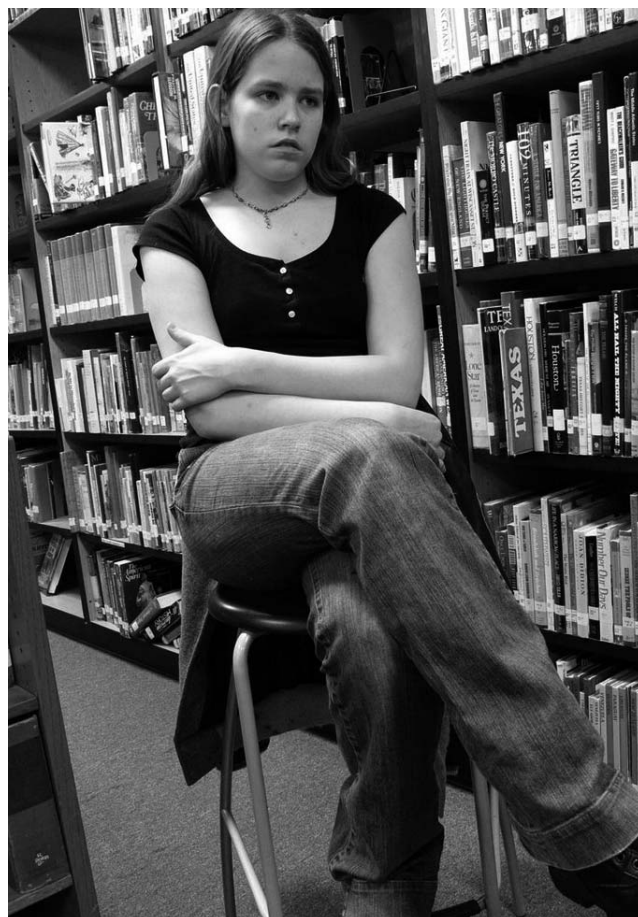
Fracàs escolar. Atenció a la diversitat

Les Illes Balears presenten un índex elevat d'alumnes que no obtenen el títol de graduat en ESO: un 38,6 % segons dades del Ministeri d'Educació i Cultura, mentre que la mitjana de l'Estat és del 23,6 %, només. També som de les comunitats que tenim un índex més baix en alumnat que continua estudis superiors a la universitat.

Menorca presenta uns indicadors més favorables, tot i que se situa en el 27 % i els índexs de repetidors i d'abandonaments són molt preocupants. És evident que l'alt índex de fracàs escolar de la nostra Comunitat demostra que les diferents polítiques que s'han duit a terme dins el sistema educatiu no han aconseguit incorporar mesures prou efectives, però alhora s'ha d'interpretar en un context més ampli com a un fracàs social. I és que els resultats escolars, tal com diuen tots els informes, depenen també de factors com la realitat social i econòmica de l'entorn de l'alumnat que fracassa i la falta d'inversió dels governs en l'educació.

“La potenciació de l'acció tutorial, dotant els tutors del temps necessari per a dur a terme les seves funcions.”

Reclamam un debat seriós amb tots els agents implicats per tal que les diferents administracions: autonòmica, insular i municipal coordinin de forma clara i efectiva els diferents serveis d'atenció social que incideixen sobre l'alumnat. Consideram que és l'àmbit municipal des d'on s'haurien de coordinar i

dirigir les actuacions pertinents. Des del moment que la majoria de problemàtiques que arriben als centres són de tipus personal i social, aquests serveis han de ser els principals implicats en el cas i facilitar als centres les orientacions oportunes. Així mateix, s'han d'impulsar polítiques de prevenció social des de les primeres edats.

Les mesures dins l'àmbit acadèmic que poden contribuir a pal·liar el fracàs escolar són:

- L'impuls en els centres de programes d'educació en la convivència dotant el professorat d'una formació adequada i específica en l'àmbit de l'atenció a la diversitat en horari lectiu.
- La potenciació de l'acció tutorial, dotant els tutors del temps necessari per a dur a terme les seves funcions.

- L'atenció individualitzada per a l'alumnat en un grup classe reduït, amb la intervenció d'un nombre "raonable" de professorat i en un ambient humà que faciliti el coneixement personal de l'alumnat.

tats extraescolars i de reforç escolar per a les famílies que ho necessitin.

- La implantació d'un currículum realista, adaptat a les diferents edats i etapes educatives, que es fonamenti en les competències bàsiques, que incorpori la globalització i la formació de persones crítiques, solidàries i coneixedores de les realitats culturals i lingüístiques, un currículum allunyat del model que només pretén formar individus al servei del mercat i la competitivitat i que inclogui els aspectes socioafectius.

"...un reconeixement a la feina d'aquests professionals que amb dedicació i esforç han lluitat per una educació de qualitat en aquesta etapa."

- L'atenció a la diversitat a través d'una oferta adequada d'optatives i diversificacions curriculars individualitzades per a l'alumnat que ho necessiti.
- La dotació dels serveis psicopedagògics i d'orientació que atenguin de manera coordinada la tasca de diagnòstic, avaluació i assessorament sobre l'atenció a la diversitat en els centres d'infantil, primària i secundària.
- La capacitat d'autonomia de centres per dissenyar programes específics, sempre dins unes pautes inclusives i formatives, per a l'alumnat que presenti problemàtiques de conductes disruptives, problemes d'aprenentatge, d'interès per a l'estudi, d'adaptació als centres educatius o d'assoliment dels coneixements acadèmics propis de l'etapa.
- La incorporació als centres d'altres professionals com mediadors culturals, treballadors socials, educadors socials que les necessitats requereixin. Trobam més necessari i urgent la implantació d'aquests perfils professionals que no la figura de la policia, tal com s'ha anunciat darrerament.
- L'afavoriment d'una major implicació de les famílies: creació i manteniment d'escoles de pares i mares, participació real i efectiva de les APIMA, Consells Escolars... organització d'activi-

2. Quant a etapes educatives:

Educació Infantil. Pla 0-3

Amb la creació del nou Pla 0-3, queda molt clar que la primera etapa d'educació infantil deixa de ser purament assistencial per passar a ser una etapa educativa. Mitjançant el Decret que marcarà els requisits mínims i els continguts educatius dels centres de primer cicle d'educació infantil, esperam dignificar públicament la feina que des de fa anys estan fent les escoles. Pensam que l'educació en els primers anys de vida són fonamentals a l'hora de formar la persona en el moment més sensible de la seva maduració i ens tranquil·litza que la Conselleria d'Educació regularitzi l'etapa i asseguri a tots els pares i mares d'aquesta Comunitat uns mínims nivells de qualitat i vetlli sobretot per les condicions educatives i sanitàries dels centres que acullen els infants, la professionalitat de les educadores i educadors i un marc curricular propi. Suposa també un reconeixement a la feina d'aquests professionals que amb dedicació i esforç han lluitat per una educació de qualitat en aquesta etapa.

Si ja és important el fet de l'aprovació del decret i tot el pla d'educació infantil en general, més important serà la posada en pràctica del mateix, no es pot quedar només en el paper, es necessiten projectes tècnics i econòmics que facilitin a les escoles existents i a les de nova construcció els mitjans necessaris per adequar-se a la normativa. Caldrien molts d'esforços dels titulars de les escoles, però també de la coordinació i entesa de les diverses administracions: Ajuntaments, Consells Insulars, Govern Autònom i central, sense el compromís de les quals, difícilment les escoles podran arribar al compliment dels dos principals objectius del decret :

Garantir una educació de qualitat pels petits d'avui, futurs ciutadans.

Realitzar un just reconeixement social, laboral i econòmic de tot el col·lectiu de professionals que treballen a les escoles.

Formació Professional

Pensem que la FP s'ha de valorar dins el sistema educatiu com cal, que sigui considerada una etapa educativa igual d'important que el Batxillerat. Per açò demanem la satisfacció plena de la demanda de cicles formatius a cada municipi i d'acord amb la demanda real existent. Cal potenciar i diversificar l'oferta pública de FP reglada i per a persones adultes amb modalitat presencial i posar els recursos necessaris perquè els cicles formatius siguin els vertebradors de la formació laboral i capacitin l'alumnat per a l'acompliment qualificat de les distintes professions.

“Es necessiten també importants inversions en formació bàsica, batxillerats i formació professional específica.”

Educació d'Adults

Des del nostre punt de vista el baix nivell educatiu de la població adulta de les Illes, a més de la poca eficiència del sistema educatiu, és causat perquè aquestes persones no compten amb ofertes adequades ni amb les infraestructures adients ni suficients pressupostos. L'actual llei d'educació

adults de les Illes Balears es va demanar l'any 1998. El pacte de progrés la tenia en el seu programa, però sols en va fer un esborrany. EL PP amb els quatre últims anys de legislatura la va aprovar però no la va posar en marxa. Ara al cap de 10 anys encara està sense desenvolupar quan és imprescindible per donar resposta al baix nivell cultural de la nostra població, a la seva precarietat laboral i per ajudar a formar els pares i mares i d'aquesta manera poder també reduir el fracàs escolar. Estudis demostren la relació entre l'índex de fracàs i l'origen socioeconòmic i cultural de les famílies de l'alumnat. Quan el nivell d'estudis dels pares i mares és alt, es produeix una influència molt positiva sobre el funcionament del sistema educatiu.

El desenvolupament de la Llei es fa encara més necessari si tenim en compte que estam encara molt enfora del nivell aconseguit als països del nord d'Europa (actualment prop del 80% de les persones adultes de les illes no tenen el graduat en ESO ni cap

titulació de formació professional, cosa que fa que els treballadors perdin competitivitat en relació a altres països de la UE). Un altre exemple de la situació és que des de fa uns deu anys els centres d'Adults de Maó i Ciutadella tenen el problema de manca d'espais adients. Es necessiten també importants inversions en formació bàsica, batxillerats i formació professional específica.

El MUCEM creu que és urgent que les conselleries d'Educació i Cultura i la de Treball i Formació desenvolupin la Llei de Qualificacions de manera que també des de la formació ocupacional i contínua, tenint en compte l'experiència, es pugui accedir a les titulacions de FP reglada i així millorar la qualificació dels nostres treballadors i treballadores i la seva estabilitat laboral. En aquest cas pensam que s'hauria de fer un pla de xoc perquè en els pròxims deu anys unes 100.000 persones adultes de les Illes Balears puguin aconseguir el títol de formació professional reglada en condicions dignes.

3. Quant a infraestructura i recursos

Una de les prioritats del sistema educatiu és aconseguir que les condicions socioeconòmiques desfavorables d'alguns alumnes no determinin el seu futur acadèmic o professional. Per tant, com a premissa general, s'han d'invertir el recursos necessaris per mantenir i reforçar l'**equitat educativa**.

Cal una elaboració participativa del **mapa escolar de l'Illa** i de les seves posteriors modificacions. Estam a favor d'una política de **construcció de centres petits**, de dimensions raonables en lloc de construir centres excessivament grans i amb contínues ampliacions.

Fa falta una major implicació de les altres administracions públiques, especialment els ajuntaments amb el **disseny de projectes educatius de ciutat** per fer de l'educació un projecte més global i comú de tota la ciutadania.

“...les aules d'educació infantil i primària estiguin dotades d'ordinadors per tal que el llenguatge de les noves tecnologies estigui present des de les primeres edats.”

Tot i que el nombre de docents ha augmentat en els darrers anys, encara és necessari **augmentar la dotació de personal** que permeti millorar la intervenció educativa i l'atenció a la diversitat així com per tal de possibilitar les tasques de coordinació pedagògica, el treball en equip, reunions de cicle i

l'organització de centre. S'han de dotar també els centres de primària de personal administratiu.

Millora de la **formació inicial i formació permanent del professorat** dins la jornada laboral. Noves propostes de formació adequades als nous perfils professionals que es requereixen, competència acadèmica, però també social i emocional.

Inversió en recerca i innovació educativa amb la implicació decidida de la universitat. Cal reflexionar sobre la pràctica educativa, incidir en els factors presents en el procés d'aprenentatge i establir els canvis metodològics pertinents d'acord amb els avanços científics i pedagògics.

Dotació a tots els centres d'un sistema complet de connexió a la xarxa. Que totes les aules d'educació infantil i primària estiguin dotades d'ordinadors per tal que el llenguatge de les noves tecnologies estigui present des de les primeres edats.

Increment del pressupost destinat a la potenciació de la **normalització lingüística** en els centres per a publicacions, material didàctic, suport informàtic, etc. I la dotació, a tots els centres on hi hagi un nombre determinat de persones no catalanoparlants, o d'alumnat d'incorporació tardana, del Pla d'acolliment lingüístic i cultural, tallers de llengua i cultura i suport lingüístic. ■